

Er ent "Torisme Val d'Aran" s'encuedarà dera promocion e desenvolopament toristic

Aguest nau organisme autonòm se presentaue, dimèrcles en cine de Vielha, dauant des empresaris aranesi

III Dimèrcles se presentèc en Vielha er ent "Torisme Val d'Aran". Aguest serà er organisme autonòm, qu'a compdar d'ara, s'encuedarà dera promo-

cion e desenvolopament deth sector toristic dera zòna.

Ena presentacion, que se hec dauant un bon nombre d'empresaris deth parçan, s'expausèren

es linhas de trabalh que se seguiràn atau coma es actuacions qu'aguest organisme ja a amiat a tèrme enguan.

En aguesti moments "Torisme

Val d'Aran" ja compde damb era colaboracion deth 50% der empresariat aranes, un percentatge qu'an previst ampliar enes pròpèus mesi.

Se celèbren es actes deth 50 aniversari deth tunèl de Vielha

III Es aranesi commemorèren dissabte eth 50au. aniversari dera dubertura deth tunèl de Vielha, Alfonso XIII. Diuèrsi sigueren es actes que se heren ath long deth dia e que comencèren ena boca sud deth tunèl damb ua missa ena capèla de Santa Quitèria. Tot seguit se descurbic un monolit damb ua placa commemoratiua en reconeishement a toti aqueri qu'en sòn dia heren possible era sua dubertura. Un aperitiu ena madeisha boca sud barraue es actes deth maitin.

Pera tarde, ena biblioteca de Vielha, se hec ua conferéncia que virèc ath torn dera istòria deth tunèl. Eth darrèr des actes dera celebracion siguec era inauguracion d'ua exposicion fotografica e d'utissi que se heren a servir pendent eth temps que durèc era construcion, ara hè cinquanta ans, d'aguest pònt de comunicacion.

MIRALHEM-MOS

VIII Se non ei en papèr, eth de boèr ei un des oficis que bric mès poderam veir a executar. Es arrossegaires de husta, coma molti d'audi vielhs mestiers, an desaparehut.

Es transformacions ena explotacion forestau an estat moltes. Ara en lòc d'utilisar eth passapertot s'utilise era motosèrra e en lòc d'anar es bòs a cercar era husta i van es camions.

Qu'ara ei plan mès fácil eth trabalh non i a cap dubte, mès no sabem quini son es efèctes sus es bòsqui. Dera experiéncia d'un des mès antics boèrs dera Val en haram un recuelh ena nòsta seccion deth Miralhem-mos.

Eth nau logotip der organisme se podec veir pendent era presentacion

SILVIA PUÉRTOLAS

ETH AUET

**ROBA LABORAL
HOSTALERIA
COMPLEMENTS LLAR**

c/ Casteth, 10
25530 Vielha

Tel. 973 64 02 20
Mòbil: 970 208 614

JORNADES UNIVERSITÀRIES OCCITANOCATALANES

Volontaris entara organizacion

Aqueres personas que volguen colaborar era organizacion des Jornades Occitanocatalanes der an 1999 an de metè-se en contacte damb era Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés deth Conselh Generau d'Aran; telefon 973 64 18 01. Preferiblement licenciats universitaris.

50 ANS DETH TUNÈL

Reconeishment as que heren possibla era dubertura deth tunèl de Vielha enes actes de celebracion des 50 ans

Redaccion
VIELHA

Era Val d'Aran celebrèc dissabte es actes commemoratius deth 50 aniversari dera dubertura deth tunèl de Vielha, Alfonso XIII. Agustè, que comencèren damb ua missa

ena capèla de Santa Quitèria ena boca sud deth tunèl, contunhèren damb era descubèrta d'un monolit damb ua placa ena quau se i pòt liéger, "Era Val d'Aran en reconeishment a toti aqueri que heren possibla en sòn dia era dubertura deth tunèl de Vielha". Era des-

cupèrta d'aguesta la heren Angelina Cases, Presidenta dera Fondacion Musèu Etnologic, associacion que premanic es actes deth dia, amassa damb eth Sindic d'Aran, Carlos Barrera e er Alcalde de Vielha, Jusèp Calbetó, en tot representar ath Conselh Generau e ar

Ajuntament de Vielha que i collaborèren.

Aguesta celebracion tanben compdèc damb eth supòrt dera empresa Eriasa, e deth Ministèri de Foment atau coma der Institut d'Estudis Ilerdens.

Un bon nombre de persones, entre eres membres e familiars des qu'en son dia heren possible eth bastiment d'aguest pònt de comunicacion d'Aran damb era rèsta der Estat, s'amassèren en aguest punt entà seguir d'a pròp es actes.

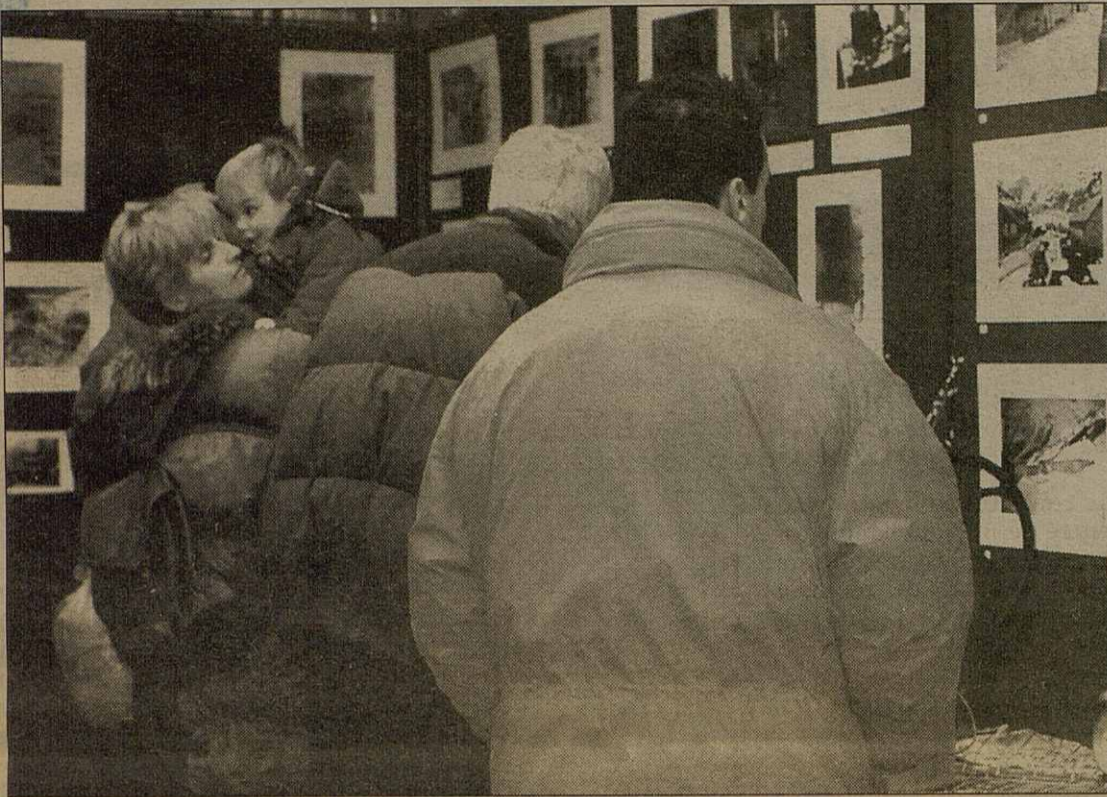
Era celebracion des 50 ans

ena boca sud de tunèl concludic damb un aperitiu premanit en Espitau Sant Nicolau.

Exposicion fotografica

Es actes contunhèren pera tarde ena bibliotèca dera Caixa en Vielha qu'acuelhec ua conferència d'Arturo Calbetó, membre dera Fondacion Musèu Etnologic, que virèc ath torn dera istòria deth tunèl. Tot seguit s'inaugurèc, ena madeisha bibliotèca, ua exposicion fotografica e de materiaus diuersi sus eth bastiment dera òbra. Era exposicion barrau es actes premanits entad aguest dia.

Cau dider qu'era mòstra fotografica demorarà dubèrta enquia deman dimenge. Totun dada era bona acuelhuda qu'a auut, -ua mieja de dus cents visitaires ath dia-, se poirie trasladar entara glèisa de Sant Joan d'Arties a on serie exposada enquia finaus de mes.

Era exposicion sus es 50 ans deth tunèl demorarà dubèrta enquia deman

SILVIA PUÉRTOLAS

Centreamerica a estat enes darrères setmanes endret de destinacion de cargaments d'aliments atau coma d'aportacions economicas d'ajuda umanitària entà totes aqueres persones qu'an patit es conseqüències der Uracan Mitch. Ei aguest madeish motiu qu'a amiat as mainatges dera Escola publica Sant Ròc de Bossòst, damb era colaboracion deth Centre Cultural, a hèr era sua aportacion en favor des victimes d'aguesta tragèdia en tot destinar ues cent dètz mil pessetes coma ajuda. Aguesta quantitat de sòs la remassèren dimenge damb era venta de cinquanta centres nadalencs naturaus, qu'eri madeishi arribèren a crear e exposar en un locau deth pòble. Es mainatges se mostrauen plan contents d'auer arrenhut aguesta quantitat que ja an ingressat en compde qu'era Associacion "Medicos sin Fronteras" a dubèrta ena Caixa, entà qu'aguesti sòs arriben tà Centreamerica çò abantes possible.

telefons d'interès generau

64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Cò de Saforcada	(25530 Vielha)
64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 00 80	Pompièrs Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Espitau Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campallas, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 12 91	Parròquia de Salardú	Sant Andreu, 1	(25598 Salardú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mossos d'esquadra	Edif. Tressens, balst	(25530 Vielha)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Trafic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Inf. torisme Salardú	Balmes, 2	(25598 Salardú)
64 16 12	Inf. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Inf. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Inf. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Inf. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Inf. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Cen. Iniciatives Turistiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baishi, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complexe esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretères		

Er organisme "Torisme Val d'Aran" gestionarà era promocion e desvolopament toristic deth parçan

Aguest ent autonòm ja compde damb eth supòrt deth cinquanta per cent der empresariat dera Val d'Aran

Silvia Puértolas
VIELHA

Torisme Val d'Aran serà, a compdar d'ara, era entitat que s'encuestarà dera promocion e desvolopament deth sector toristic deth parçan.

Aguesta iniciatiua, que s'a ellaborat des dera Conselheria de Torisme entot amassar as empresaris aranesi, a coma finalitat dar a conèisher era Val d'Aran e potenciar era activitat toristica der endret damb un trabalh conjunt entre eth sector privat e eth public.

Eth nau organisme, que se presentaue publicament dimèrcles, en cine de Vielha, ja compde en aguesti moments damb eth supòrt deth 50 % der empresariat aranes.

Er acte de presentacion compdèc damb era presència deth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, atau coma damb eth Conselhèr de Torisme, Joan Batalla. Un viatge acabat, Batalla mostraue era sua satisfaccion pera bona acuelhuda qu'a auut eth projècte en generau: "Pensi qu'eth percentatge arthenhut en quan ath nombre d'associats damb es quaus engegam "Torisme Val d'Aran" ei plan important. Açò vò dèder qu'es empresaris confien ena iniciatiua. Ara mos cau contunhar trabalhant entà qu'aguest percentatge

s'incremente encara mès".

Cau dèder que toti es sòcis que ja formen part d'aguest ent non ac hèn de forma gratuita dat que s'auràn de pagar ues quòtes annaus de trenta mil pessetes entàs petits comerçants e professions liberaus, seishanta mil en cas des otèls e dues centes cinquanta mil pessetes entàs granes empreses dera zòna.

Organigrama

En organigrama de "Torisme Val d'Aran" sonque se i contemple era presència de dus representants politics, dat qu'ua des sues finalitats ei que siguen es madeishi empresaris es qu'amien entà dauant eth nau organisme autonòm. Era Junta deth madeish serà formada per tretze persones e la presidirà eth Sindic damb era vicepresidència deth conselhèr de torisme. Es actuacions que s'amien a tèrme des de "Torisme Val d'Aran" se pagaràn damb es quòtes des associats a mès de compdar damb ua partida annau que destinarà entad aguest ahèr eth govèrn aranes.

Ena presentacion que se hec se dèren a conèisher es actuacions que ja se desvolopen actuament des d'aguest organisme coma ei eth cas dera senhalisacion de sendèrs forestaus deth parçan.

A mès s'expliquèren es projèctes enes quaus se traba-

Era presentacion se hec dauant des empresaris aranesi

SILVIA PUÉRTOLAS

lhe coma era creacion d'un centre de BTT (Bicicletes tot terren) qu'amassarà mès de 150 quilòmetres de camins e pistes entad aguesta practica esportiu.

Es inicis

Era primèra fasa entara creacion de "Torisme Val d'Aran" siguec era constitucion d'un conselh Assesor de Torisme a on poderen debater, empresaris e politics de manèra conjunta, sus es besonhs e linhas d'actuacion deth sector toristic damb ues ipotèsis de trabalh que reflectien era situacion reau deth mercat e era problematica der empresariat. A compdar d'aquiu ja se comencèc a trabalhar entà captar sòcis colaboradors, per miei d'un procès d'entrevistes personaus a toti es empresaris e ara ora explicar eth projècte.

Açò comportèc un totau de 674 entrevistes personalitzades damb era adesion de 248 empresaris, çò que ven a èster eth percentatge de colaboradors arthenhut enquiath moment.

Presència en fires

Tot e qu'aguest organisme se presentaue aguesta setmana, ath long der an ja a estat

Torisme Val d'Aran ja a assistit a fires damb estand pròpi

SILVIA PUÉRTOLAS

present en diuersi actes, presentacions e sustot fires.

D'aguestes, es mès representatiues an estat era deth Salon Internacionau de Torisme de Catalonha (SITC), era passada primavera en Barcelona o era de Fitur en Madrid.

Darrèrament "Torisme Val d'Aran" a compdat damb estand pròpi ena fira Expotural que se hec en Las Rozas (Madrid) e Exponèu en Manresa. A mès a anat, amassa damb "Turisme de Catalunya", entà

diuerses fires d'ambit internacionau.

Aguest ent tanben s'encuedèc enguan de portar entath parçan es Jornades des Mercats Emissors. Aguestes, qu'èr eth primèr viatge qu'arribauen ena zòna serviren entà qu'es empresaris aranesi poguessen contactar damb es directores que "Turisme de Catalonha" a en exterior, entà conèisher era melhor manèra de véner es sòns productes en païsi estrangèrs.

Aguest ei eth nau logotip que se poirà veire a compdar d'ara en toti es actes e fires en que i sigue present "Torisme Val d'Aran". Un logotip que gessoc guanhador d'un concurs convocat en quau se presentèren 18 trabalhs.

GRÀFIC NOU

NÒTA INFORMATIUA

15 de deseme darrèr dia entath pagament voluntari dera taxa de lordères corresponenta ar an 1997.

Telefon de contacte: 973 64 18 01

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

Se constituís era comission mixta que trabalharà entara dubertura de Tuca

Redaccion
VIELHA

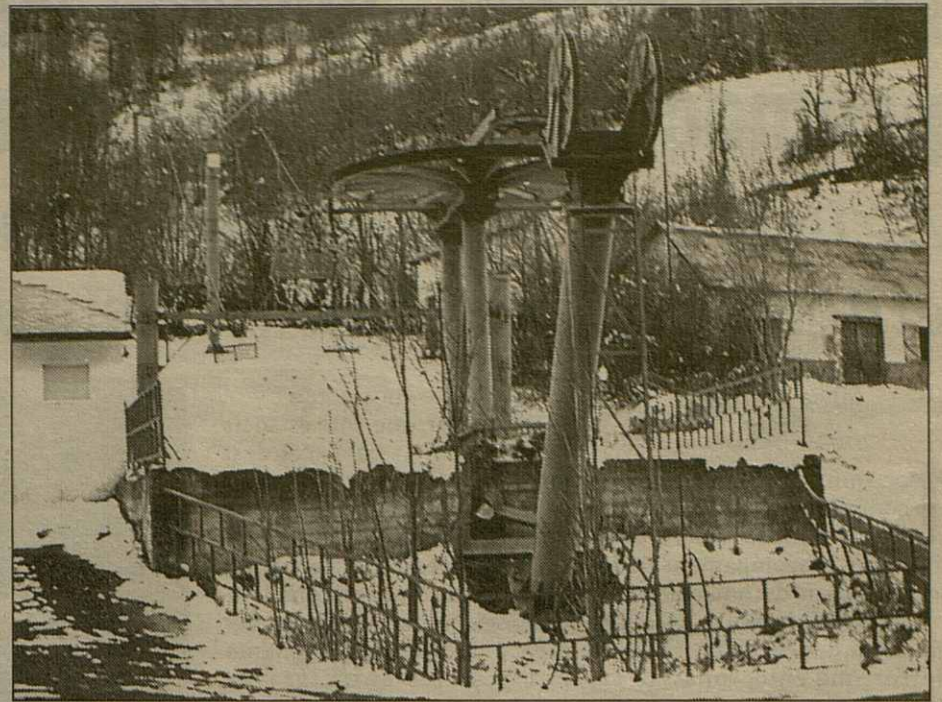
Dimèrcles se constituís en Vielha era comission mixta que s'encuedarà d'assessorar ar ajuntament deth caplòc aranés entà amiar entà dauant era naua dubertura dera estacion d'esquí de Tuca-Malh Blanc.

Aguesta comission ei formada per cinc empresaris e comercants que son ath laguens dera associacion "Tuca Dubèrta". A mès, ne formen part un membre de cadun des grops politics que son representats en Ajuntament de Vielha-Mijaran. Aguesti son d'Union Democratica Aranesa, Unitat d'Aran, Partit Popular, Convergència Democra-

tica Aranesa e Gent d'Aran.

Ena prumèra amassada que manten-gueren toti eri, en moment en qué se formalisèc aguesta comission mixta, se hec un balanç der estat actuau en qué se trape er estudi, que pòrte a tèrme era Generalitat de Catalonha, entà conésher era viabilitat dera naua dubertura d'aguesta estacion d'esquí plaçada en Betren.

Javier Solé, representant de "Tuca Dubèrta", expliquèc er interès qu'an mostrat dues empreses entà participar ena dubertura dera estacion: "era setmana que ven se desplaçaràn entath parçan representants des madeishes entà mantier ua amassada, damb era comission recentment formada, entà

Era comission de Tuca s'amassarà un viatge ath mes

SILVIA PUÉRTOLAS

expausar era sua intencion de préner part en projecte de Tuca". Aguestes empreses, segontes Solé, son interessades peth relançament dera estacion des deth passat mes d'abriu d'enguan que siguec quan contactèren damb "Tuca Dubèrta".

Ena amassada s'acordèc qu'era comission se tornarà a amassar eth pròplèu dia 17 entà acabar de perfilar eth sòn foncionament. A compdar d'ara aguesta se reunirà un viatge ath mes entà auançar es demarches entara recuperacion dera estacion d'esquí.

• ESPÒRTS •

FÓTBOL

U.D. BOSSÒST

"Premiere Division Poule A" Liga Francesa
U.D. Bossòst 3-B. Luchon II 0
Demana dimenge, tàs 15:00 ores en Camp deth Isle en Dodon
Isle en Dodon - U.D. Bossòst
Dimenge dia 20 de deseme, en camp deth Huos.
Huos E.S. - U.D. Bossòst

A.R. LES

"Promotion Poule A" Liga Francesa
Boussan AS II 1 - A.R. Les 0
Demana dimenge, tàs 15:00 ores en camp deth Les.
A.R. Les - Villeneuve R.
Dimenge 20 de deseme, en camp deth Puymaurin.
Puymaurin E.S. I - A.R. LES

F.C. VIELHA

"2e Division Poule B" Liga Francesa
Labarthe Riv FC II 2 - F.C. Vielha 1
Demana dimenge, tàs 15:00 ores en camp deth Vielha
F.C. Vielha - Valentine SC II

ESCÒLA DE FÓTBOL

(Categoria mens 11) Liga Francesa
Cagire 1 - Escòla de Fòtbol 6

(Categoria mens 13) Copa Comenges
Comminges Neste 3 - Escòla de Fòtbol 1

(Categoria mens 15) Copa Comenges
Comminges Neste 0 - Escòla de Fòtbol 6
Liga Francesa
Aué, tàs 15:00 ores en Sant Gaudens
Sant Gaudens - Escòla de Fòtbol

(Categoria mens 17) Copa Comenges
Mabroc - Escòla de Fòtbol (Aplaçat)
Liga Francesa
Demana, tàs 10:00 ores en Camp deth Vielha
Escòla de Fòtbol - Mabroc

CONSELH ESPORTIU

Activitats previstes e resultats

Esquí aupin

Campanha d'esquí entara temporada 98-99 deth Conselh Esportiu dera Val d'Aran, entàs mainatges empadronats ena comarca. Edats comprenudes entre es 5 ans enquiath 16 ans.

Calendari

Es classes s'impartiràn a compdar deth 9 de gèr enquiath 21 de març (totes es dimengades). Er orari des madeishes serà des des 12:00 de meddia enquiath 14:00 ores, en Baqueira Beret.

Transpòrts

Es mainatges pòiràn disposar deth transpòrt intern dera Val d'Aran. Er autocar de pujada tàs pistes gesserà tàs 10:00 ores de Les. Er autocar de baixada de pistes gesserà tàs 16:00 ores de Baqueira.

Eth Prètz dera activitat ei de 24.000 pts.

Competicions

Era prumèra Corsa deth Conselh Esportiu dera Val d'Aran se portarà a tèrme eth pròplèu 21 de hereuèr.

Era dusau Corsa dera Escòla d'Esquí de Baqueira se portarà a tèrme eth pròplèu 21 de març.

Enguan s'organisaràn dues competicions

ARCHIU

FÓTBOL SALA

8au Jornada Liga Temps Liure

ESTRELLA DAMM	6	ARTIES "X"	5
PUJÒLO	7	TOTO'S	5
ESCÒLA	8	TOBECO	3
CASH ARAN	4	CODINA	12
CONS.AMIELL	6	CAEI - TOYOTA	5
ARTIES	16	OSSI D'ARAN	0

Pròplèu 17 de deseme

ESTRELLA DAMM - PUJÒLO
TOTO'S - ESCÒLA
TOBECO - CASH ARAN
CODINA - CONT.AMIELL
CAEI - TOYOTA - ARTIES
ARTIES "X" - OSSI D'ARAN

Equip de fòtbol sala "Escòla de Fòtbol"

ARCHIU

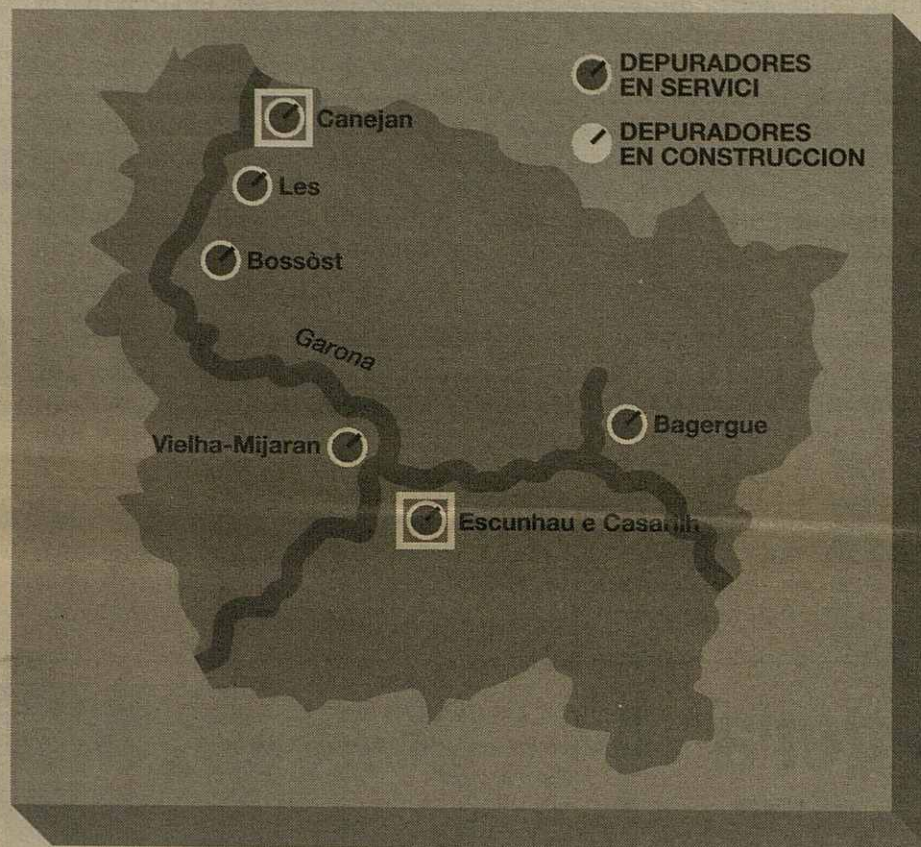
Es partits dera Liga de fòtbol sala se jòguen toti es dijaus e diuendres a compdar des 20.30 ores dera vrespada en poliesportiu de Vielha

Generalitat de Catalunya

Aué, Escunhau, Casarilh e Canejan

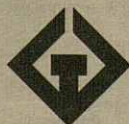
Damb era inauguracion d'aguestes depuradores,
hèm un nau pas en sanejament des aigües residuaus

Damb es depuradores d'Escunhau, Casarilh e Canejan
ja n'i a en Catalonha, 210 en foncionament e 66 en construccion.
Aué tractam ja eth 19,92% des aigües residuaus
dera ribèra deth Garona e eth 74,89% de Catalonha.

Departament de Medi Ambient
Tel. (93)444 50 00 - Fax (93)419 75 47
E-mail. wsia@correu.gencat.es
Web a Internet. <http://www.gencat.es/mediamb>

Empresa que participe en projècte

OBRAS Y CONTRATAS
J. GUINOVART, S.A.

brama

Catalonha s'occitanise

Me hè pena quan liegi en quauque sòciolingüista de Catalonha qu'opine qu'eth catalan entre en un procès d'occitanisacion, en sentit de que s'apròpe a ua situacion terminau. Aguesti opinadors dera lengua entenen qu'er estadi d'implantacion social der occitan ei ena darrèra agonia abans dera desaparicion. Non voi dèder que, dilhèu, non agen rason,... mès me sap grèu. Voleria que des de Catalonha s'empleguèsse era paraula Occitània e es sòns derivats en un sens mès positiu e non pas entà manifestar ua situacion irreparabla. Non digui que non i a un conjunt dera poblacion de Catalonha que volerien veir eth catalan enes estats de posstracion en qué se trape er occitan en França,... Non digui que, dilhèu, non apostem per ua batalha dificila (impossibla) de guanhar,... Non digui que non agen rason es que pensen qu'er Occitan ja ei mòrt,...Ce que voi dèder ei que mos i jogam quauqu'arren mès qu'era simpla (o complicada) superviuença d'ua lengua; estam apostant peth mantieniment dera diversitat, pera dignitat de toti, per petiti e maufututs que sigam, pera democràcia d'oportunitats entà toti, pera ecologia culturau en un mon que tendís ara uniformisacion,...

Deth 19 ath 23 d'agost de 1998 se celebrèc en Strasburg era tresau Universitat d'Estiu e eth quatau

Congrès de Regions e Pòbles Solidaris (de França). I participèren mès de 150 personas des diuèrses nacions der exagon. I auie sustot personas implicades en moviments politics nacionalistes (des pògui qu'encara queden en França). Renauiren eth Conselh Federau e determinèren qu'er an que ven celebraran era Universitat e eth Congrès en Tolosa. I auec intervencions interessantes coma era deth Sr. Yves Plasseraud, especialista en dret internacional, que indiquèc que "era emergéncia d'ua reconeishença internacionau ei directaments proporcionau ara capacitat des pòbles d'organisar es mieis de liberacion nacionau". Quinsevolha petita difusion e opinion en positiu en occitan e der occitan ei ua petita possada ara liberacion nacionau. O era intervencion de Joseph Yacoub, professor de Sciéncias Politiques ena Universitat Catolica de Lyon, que manifestaue qu'eth "segle XX serà eth des identitats e des particularismes etnonacionaus, culturaus e religiosi e dera solucion dera question identitària depen en grana part era patz deth deman. En tot desirar qu'eth nacionalisme agressiu non se l'empòrte, mantiem eth desir de qu'aguest combat pes identitats se harà des d'ua perspectiva umanista e universau". O tantes d'autes que convierie divulgar, donques que dera informacion e dera difusion dera reflexion multi-

pla ne poderam elaborar era perspectiva de futur.

Non è trapat guaira informacion sus aguesta amassada, sonque bèra petita referéncia (300 paraules) en publicacions occitanes/occitanistes (damb era execcion dera publicacion dita "Oc-citania", que ne hè fòrça resson). Evidentment es diaris francesi l'an ignorada completaments. Non interèsse!

Comparatz damb ce que passe en sud des Pirinèus; es acòrds de Lizarra e de Barcelona an amplit (e amplissen) planes e planes. Se n'a escrit enes quate lengües der Estat. I an auit argumentacions a favor e en contra; era balança pòt auer estat contrària,... mès non a estat ua accion ignorada. Er Occitan e es autes lengües de França son ignorades e, a un procès tendent ad aguesta ignorància e as sòns efectes, quauqui uns la nomenen occitanisacion. Serie fòrça mès corrècta didé-li francesisacion.

En informe qu'er expèrt en dret public, Sr. Carcassone, a enviat ath primèr ministre francés entà orientà-le sus era signatura dera Carta Europèa des lengües minorisades, li ditz: "Era concepcion que vò qu'ua lengua sigue forçosament ligada a un territòri e que non sigue sonque estacada ada eth, pòt èster jutjada ath madeish viatge coma erronèa e perillosa. Erronèa coma ac pròve er exemple deth francés, qu'ei lengua oficiau enes cinc continents... Era soleta ver-

tadèra localisacion d'ua lengua, ei eth cervèth de qui la coneish e se botge damb eth,... es lengües, e era sua localisacion eventuaue, son un producte dera istòria, non pas dera natura. Ebé! ara plan!... ne parlaram un aute dia.

Tròbi qu'ei injust emplegar eth mot que designe eth malaut entà designar era malautia. Eth mau la patissen es occitans, mès era malícia ei enes francesi que la mauctracen des de hè fòrça mès ans (segles) e damb metòdes fòrça mès crudèus qu'es mauctractes recebuts peth catalan.

Eth canau 9 dera Comunitat Valenciana non parlèc entad arren des actes des Prèmis Octubre d'enguan, ua des manifestacions culturaus e socials mès importants des Païsi Catalans, que se celèbre annauments en València. Dilhèu ei qu'era occitanisacion ei fòrça mès presenta en València (enes mieis de comunicacion de Catalonha se'n parlèc). Dilhèu, laguens d'uns ans parlaram dera valencianisacion deth catalan quan aguest ja non pogue miralhàse ena desgràcia der occitan.

Un shinhau de respècte,... encara qu'ajatz era rason; en cèrti lòcs encara èm vius.

Jusèp Loís Sans Socasau
Institut d'Estudis Occitans - Aran
jsans1@pie.xtec.es

Es mainatges dera Escòla Loseron d'Arties receben eth prèmi nacionau "Ejército 98"

Redaccion
VIELHA

En tot coincidir damb era celebracion dera festivitad dera Immaculada Concepcion, patrona der Exèrcit Militar, era Escòla publica Loseron d'Arties recebec dimars un des prèmis "Ejército 98" qu'an darrèr d'an convòque aguest còs a nivèu nacionau.

Es alumnes deth centre receberen eth guardon de mans deth capitan dera Casa Casèrna dera Val d'Aran, Prudencio Horche, en reconeishement a un trabalh hèt e presentat a concors per toti es alumnes dera escòla. Aguest viraue ath torn dera patz e era labor qu'es "Cascos Azules" espanhòus pòrten a tèrme en Bòsnia.

Es mainatges, d'edats comprenudes entres 3 e 12 ans trabalhèren amassa pendent eth cors passat ena elabora-

cion deth madeish.

Era directora dera Escòla Loseron d'Arties, Ester Borrell, se mostraue fòrça satisfèta peth prèmi. A mès arregaic eth bon tracte que receberen per part des militars dera Casèrna de Vielha en dia qu'es alumnes visitèren es installacions: "Ath long dera jornada que i siguèrem, en tot sajar de cercar informacion entath trabalh, ja qu'atau ath mèrquen es bases deth prèmi, se mos facilitèc tot lo qu'auíem de besonh".

Era directora hige: "Vedèrem vidèus dera labor umanitària qu'es "Cascos Azules" espanhòus hèn en Bòsnia, dinèrem damb es militars ena Casa Casèrna e hérem d'autes activitats que permeteren as mainatges conèisher d'a pròp eth tèma objècte deth sòn trabalh e que fin finau mos a servit entà arténher eth prèmi".

Aguest ei eth primèr viatge qu'ua

Es mainatges recuelheren eth guardon ena Casa Casèrna de Vielha

Escòla aranesa recep aguesta distincion que cada an se liure a diuèrsi estudis der estat espanhòu que se presenten a concors damb quauque tèma relacionat damb er exèrcit.

A mès d'aguest acte, eth dia festiu comencèc damb ua missa celebrada

ena Glèisa de Sant Miquèu de Vielha. Dempús contunhèc damb ues salves en aunor ath cab Farre, mòrt en accident de transit a començaments d'an, en tot que se desplaçau entà Vielha.

Es familiars receberen eth drapèu en aunor deth joen defuntat.

Carona enjós

Occitan, lenga de la Republica

Miliers de personas an reclamat la modificacion de l'article 2

David Grosclaude
LESCAR

Amb manifestacions o delegacions amb peticion: los defensors de las lengas minorizadas an reclamat aqueste 5 de decembre la modificacion de l'article 2 de la constitucion francesa.

La Coordinacion de las Associacions de Cultura Provençala e Niçarda —seccion regionala dau Comitè Republican— recampèt 2.000 personas a Marselha. La manifestacion faguèt un passacarrièra per las avengudas marsehasas amb bandieras provençalas e occitanas nombrosas. Se remarquèt tanben una delegacion corsa pro importanta, de representants berbèrs e unas bandieras irlandesas, bascas e bretonas. Dins un vent siberian, lo cortegi anèt de la Porta d'Ais au baloard d'Atenas, devalèt la Canebièra e s'acabèt sus lo Pòrt Vièlh.

Se vesían clarament doas menas de manifestants. Los "modèrns", au començament e a la fin de la manifestacion, amb de camions sonorizats que difusavan de musica actuala occitana e corsa. Los "tradicionalists", al mièg, èran fòrça nombroses: auboravan de costums folclorics provençaus e cantavan de cançons mai classicas. Aquel

"desfasament" faguèt renar de personas de las doas tendéncias; pasmens tot lo monde se regaudiguèt del succès de la mobilizacion. En tèsta del cortegi, la bandeiròla de la Coordinacion faguèt portada per de responsablas dei grands associacions: Calandreta, IEO, Parlarem, Felibritge e Union Provençala. Atal, los mistralencs e los occitanistas de Provença an provat que se sabon mostrar unitaris.

Kemper

La manifestacion mai importanta de tot l'exagòna se debanèt a Kemper ont 6.000 personas faguèron un passacarrièra. Los quites organizadors èran suspreses per l'ampor de la mobilizacion. Eslogans en breton, musica e militants venguts de tota la Bretanha per aquela manifestacion de doas oras marcada tanben per la preséncia d'elegits. Lo senador socialista e ancian ministre, Louis Le Pen prometèt que los parlamentaris bretons anavan trabalhar sus una proposicion de lei que seriá una declinason de las disposicions contingudas en la Carta europèa.

En Lengadòc un milièr de personas s'acampèron e faguèron lo camin entre la

Manifestacion a Perpignan contra l'article 2

ARCHIU

prefectura e la plaça de la Comedia darrièr unas bandeiròlas que disián "Ne manca un! Legalitat per l'occitan" e "Occitan lenga de la Republica".

Musica

La manifestacion se faguèt tanben en musica amb un passatge jos las fenèstras de Radio France Hérault: aquí, un pauc de rambalh per dire al servici public que caldriá pensar a las emissions en occitan. Los estudiants del

MEDOC faguèron una bona animacion e en fin de passacarrièra la plaça de la prefectura faguèt batejada "plaça dels Drets de l'Òme".

A Tarba èran dos cents personas per manifestar del Marcadiu a la prefectura amb un passatge davant la mairia. Lo prefècte, absent, demandèt a recèber ua delegacion un pauc mai tard; empachèt pas los manifestants de pegar una bandeiròla sus l'entrada de la prefectura on èra escrivut

"occitan lenga oficial".

A Orlhac, manifestants anèron a la prefectura per i remetre una mocion, malgrat lo freg, e la manifestacion s'acabèt davant lo monument dels Drets de l'Òme. A Agen una delegacion portèt una mocion al prefècte e a Lemòtges, un cinquantenat de personas portèron una letra a la prefectura pel primièr ministre e anèron a l'Ostal de Region ont faguèron recebuts per un dels vice-presidents.

Dins lo vent grand de l'istòria, / qué direm los Occitans? Aquí çò que Joan Bodon se demandava per las annadas 40, dins un poèma vengut famós, tot escàs retornat en Roergue aprèp dos ans passats en Breslau (Alemanha) coma treballador forçat e, donc, coma testimoni de la desfita finala del IIIen Reich. Puèi que, tot aital coma milanta joves de son temps, Joan Bodon ven de s'avisar qu'aquel país qu'aviá daissat en 1943, aquela França "marescalista" que s'apichonissí sul trepador de la gara, es ara d'a fons desganhada e que lo mite "tricolorat" a fait s'avalir tròp d'evidéncias... E lo moment es vengut d'enfaiar sos remembres d'aquela pontannada qu'aviá virat a la tragedia, d'aquela passa que de 1939 a 1945 vegèt de sang fumar sus Euròpa tota e qu'en Occitania botèt tota una generacion —la dels nascuts en 1920— a enregar de camins desparièrs: qui lo tren per Alemanha, qui las dralhas del "maquis", qui la collaboracion crentosa... D'ont un escabòt d'obratges que ne rendon testimoni, d'aquel trebolèri, e que se

pòrtan garants de la fonsa umanitat que, ni per tot, pòt afrairar los òmes dins son malastre.

Coma lo mai recent, "Lo pèranquet del solelh", de Pèire Lagarda, qu'es estat publicat en 1994 per l'"Ostal del Libre" (Orlhac): dotze racontes que se passan en Arieja, totjorn en cò de regents tanlèu sortits de l'"Escòla Normala"; dotze situacions a despart de l'istòria "en grand"... Pr'amor qu'a l'autor, mèstre coma eles, li cal reconéisser que el tanben manquèt de veire tot çò que se passava a son entorn: son vilatge èra pas luènh de lo pus principal grop de "boscassiers" resistents (que los espanhòls e los catalans fugits dels camps n'èran lo nogalh), e mai d'amics sius s'i èran compromeses, coma aquel vesin que los milicians de lo Novèl Òrdre, lo govèrn de Vichèi, tuèron aprèp l'aver torturat. Mas que i a la vida vidanta...

Alemanha, 1943

Jaume Figueras i Trull

Aquò's justament d'aquel marrit temps que tractan los dos primièrs romans de l'aprèp-guèrra: "Vida de Joan Larsingnac" (1946), de Robèrt Lafont, e "La grava sul camin" (1956), de Joan Bodon. Dos escrivans màgers que i anèron de tot son esfòrc, per fugir tot maniqueïsme simplàs. Per çò qu'es lo "Larsingnac", avèm aquí lo malaise d'una adolescència saunejaira, la d'aquelles que sabon pas cossí botar fons sa rega per venir òmes, alara que lor cal polsar a l'ostal e de pertot "la paur de son monde" ("la por dels grans", al dire de Gabriel Ferrater dins "In Memoriam"). E aquò va finir sonque dins los darrièrs meses de 1944, quand Joan Larsingnac va prene las armas e dintrar lo "maquis" en Cevenas per i morir...

Mentre qu'avèm de l'autre costat, per quant a "La grava...", un libre que levèt l'escandal, puèi que son autor

gausèt trescambar lo mite aquel de la "Resistència" sens se plaçar en defòra d'una pensada d'esquèrra. Ara l'òme s'apèla Enric de Savinhac, un paure bogre qu'aprèp dos ans de trimadís en Alemanha torna en cò dels sius. Mas la pòt pas tornar prene, sa plaça d'un còp èra, d'abòrd que lo cabdèt es en trin de venir lo mèstre; puèi, cap de filha li voldrà téner companha..., sonque una paura garrèla. Pas cap d'avenir, donc, li es apariat. E Bodon dreïça alavetz la faula d'una solesa qu'es lo rebut d'una mai fonsa dolor e que lo va rendre coralamet pietadós de totas las victimas: a començar per los presonièrs alemands... N'es estada la confirmacion la descobèrta, en 1988, de "L'Evangèli de Bertomieu", un roman en talh que se passa per un d'aquelles ivèrns ailamont, quand lo flaquitge es a mand d'ablatigar un certan Suau. Mas vaquí que dins

sa descasença l'apòstol Bertomieu se li apareis e de sa votz raufelosa torna debanar per el la Bona Novèla, la sola que demòre per aquela rafatalha de Russes, Chèques, Poloneses e Miegjornals aganits...

Es a pauc prèp çò meteís que nos balha lo gascon Pèire Bèc amb "Lo hiu tibet" (1978), una cronica que davalarà prigond dins l'èime d'aquelles que lor calguèt se téner en exilh. Aquí l'amor que l'autor esprovèt per Hilde, una dròlla vienesa que s'agradava de li legir Grimm quand de bombas tombavan del cèl, o l'esmoventa espelida d'una pietat universal lo lendeman de la Liberacion, sus un fons de brutalitge e de sofrença, va pertocar tot legeire...

Col·labora l'Arxiu Occità de la UAB

<http://www.uab.es/inst-ESTUDIS-MEDIEVALS/ARXIU-OCCITA/>

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44
E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

miralhem-mos

“Caminant tamb es bòs trigàuem quate ores de Bossòst a Vielha”

Ana Forment

Eth des vielhs mestièrs qu'ei un mon apassionant. Aué mos aparam a un de plan important ena Val d'Aran: eth d'era explotacion forestau des bòsqui. Tà conéisher de ben a pròp aguest trabalh auem parlat tamb Venancio Rella Peremartí, de çò de Catalina de Bossòst. Eth ei eth darrèr arrossegair de tres generacions dera sua familha. Eth sòn pair-sénher, que neishet en an 1865, ja se dedicaue a baishar tamb es bòs es socs dera montanha, mès siguec eth sòn pare, Venancio Rella Barbé, qui l'ensenhèc ada eth. Eth trabalh en bòsc ère alavetz plan dur. Aué es camions an substituït as bòs e es maishines an facilitat molt eth trabalh, mès non mos cau desbrembar de quan es causes non èren tan faciles.

Ena tardor se hège era subasta des “còrtes”. Es empresaris dera husta apostauen e se quedaue tamb era “còrta” eth que mès ne daue. Eri, ath sòn còp, dauen eth trabalh a qui les auferie es melhores auferetes entà talhar e arrossegair era husta.

Venancio explique que calie calcular molt ben totes es despenes e qu'entad aquerò s'auie d'anar tara “còrta” e veir se i auie ua bona tiradera o non. Tanben ditz que tostemp se procuraue anar abantes a limpiar es camins e que, molti viatges, entà trèir es pèires, auien de barrenar. Eth auie recorrut tota era Val d'Aran tamb es sòns bòs. Puntualise qu'a trabalhàt en toti es pòbles mens en Montcorbau e Vila. Tanben auie anat a hèr bèra “còrta” ena boca sud deth tunèl “Anàuem tamb es dues parelhes de bòs caminant enquiad aqui. Auíem de besonh quate ores entà anar de Bossòst a Vielha e, un còp en Vielha, encara auíem ua ora mès enquiara boca nòrd deth tunèl”. Dempús les calie encara traussar eth tunèl entà arribar ena boca sud e aquerò ère ua aventura perque, segontes explique Venancio, “non i auie guaira lum e i calie anar tamb tres o quate piles”. A mès, i baishaue tanta aigua qu'es animals arribauen mògi e toti neri; sonque se les vedie es uelhs! “Aqueres òc qu'èren ues bèsties fòrtes”.

Rebrembe qu'un dia dempús der iuèrn auèc era curiositat de pesar as bòs: i Mascaret hège 1027 quilòs e Moreu 986. Coma eth camin ère tan long non tornauen tà casa enquia que non acabauen de hèr aquera “còrta”.

Venancio Rella Barbé e eth sòn mosso tamb es bòs en Les

S'alotjauen tostemp en bèra pension: “Es còps qu'auíem anat entath tunèl mos quedàuem en Espitau; aqui te hègen eth morralet, podies dormir, e tanben embarrar es bòs”.

Tàs arrossegaires eth dia començaue lèu. Tàs cinc dera maitiada Venancio se lueuaue entà premanir eth bestiar e es causes que calie pujar entath bòsc, coma es shènes o era pica. Entàs sèt deth maitin ja auie de gèsser de casa.

Eth sòn frair e eth mosso que trabalhauen tamb eth ja auien gessut abantes perque aqui naut quedaue encara fòrça trabalh entà hèr: “Sonque arribar auies de descargar es bòs, que pujauen tamb era joata e es shènes e alavetz calie hèr ues bones barres entà poder arrossegair ben era husta. Un còp hètes es barres, -que'n calie hèr de naues cada dia-, tamb era trauèra se hègen es horats enes socs. Atau se metien, un darrèr der aute, enquia uns tretze socs per parelha de bòs. Aquerò de hèr es horats ère un trabalh fòrça laboriós. Venancio calculèc que trigauè ua ora e dotze minutes entà hèr es horats de tretze socs, e aquerò qu'eth ère tot un expèrt! Dempús de joatar as animals

començaue eth camin de baishada.

Calie anar tamb molt de tier compe entà qu'es bòs non se descornessen ne se hèsen mau enes pantes. Venancio daurís es uelhs coma iranges quan li torne tath cap era imatge des dues parelhes de bòs baishant toti aqueri socs, ère un ambient meravilhós: “eth tapatge des bòs, des sucs e nosati guidant as bèsties... serie tan polit vedèlo en ua pantalha de cine...!”

Tota era husta que se baishaue ère controtilada. Des der Ajuntament se recompdauen es socs entà que non i auesse contraband e es arrossegaires se preocupauen de mèter en cadun d'eri era mèrca dera casa, que se hège tamb era pica, tà qu'ara ora de crubar non i auesse cap problèma tamb eth ressèc, ja qu'èren uns quanti es boèrs que se dedicauen ad aguest ofici.

Cada net, dempús d'arribar deth bòsc, calie hèr eth cubicatge, ei a dèder, mesurar era longada e era circumferència deth soc. Eth nòste interlocutor portauè tostemp ena pòcha ua libreta e un creion e aqui qu'ac apuntaue tot.

Èren molti es empresaris hustèrs ena Val d'Aran, mès Venancio Rella tà qui mès trabalhèc siguec entà un

ressèc de Les, eth de José Ereño Gouri. Tanben èren molti es picaires e es arrossegaires de husta, mès eth jornau deth bòsc que non ère segur e alavetz que non sobrauen pas es sòs.

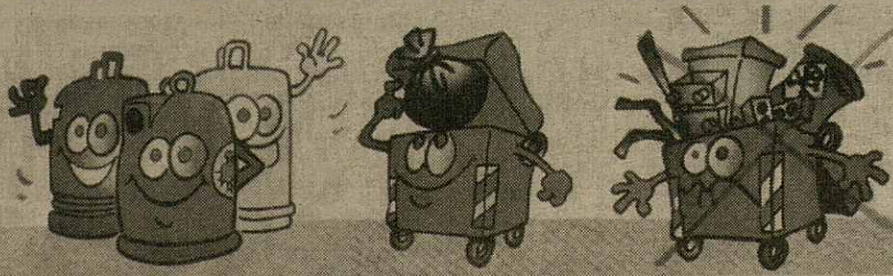
Molti marchèren a trabalhar enes centraus electricques e uns auti ena construccion. Venancio tanben deishèc d'èster boèr. Ditz que non trobaue cap òme de confiança entà anar tath bòsc e que non se guanhaue guaire hènt d'arrossegairè. Decidic alavetz marchar a trabalhar ena centrau que daue lum a Bossòst, aqui que i estèc pendent nau ans.

Eth jornau lo completaue tamb era pagesia, donques Venancio a arribat a auer setze caps de bestiar.

Quan eth nòste personatge deishèc eth bòsc siguec quan se començèren a hèr servir es maishines entà trabalhar en aguest dur mestièr. Non s'està de rebrembar qu'encara que sense eres eth trabalh ère molt mès complicat, es antics picaires e boèrs conservauen molt mès es bòsqui. “Tamb es maishines, era natura non se consèrve!”, acabe dident Venancio.

UA VAL D'ARAN LÍMPIA

- TRÈIR ERA LORDÈRA DEMPÚS DES 20 OR, DETH SER
- NON MÉTER LIQUITS LAGUENS DES CONTIENEDORS
- PLEGAR ES CAISHES DE CARTON, ENTÀ REDUÏR ETH VOLUM

- UTILISAR ES CONTIENEDORS DE LHAUNES E DE VEIRE.

- MÉTER TOSTEMP ERA LORDÈRA EN UA BOSSA E LAGUENS DETH CONTIENEDOR.

- NON MÉTER LAGUENS ES CONTIENEDORS, MAQUINES, TARCUM D'OBRA, MÒBLES, ECA.